

نام و نام خانوادگی : سمیرا اسکندرپور

عنوان درس : طراحی تحلیلی

رشته گرافیک

دانشگاه فنی و حرفه ای قائم (ع)

خط

دومین عنصر بصری و تجسمی خط می باشد . در طبیعت به طور فراوان وجود دارد . در هنر نیز مهم ترین عنصر و شکل دهنده موضوعات هنری است . خط از نظر ریاضی عبارتست از حرکت و امتداد نقطه در سطح یا در فضا , به طور کلی موجودیست که قابل رؤیت نیست . خط محل تلاقی دو صفحه , یا از برخورد دو سطح بر هم به وجود می آید . اما بهتر است بگوییم که خط عبارت از یک عنصر تصویری است که فقط دارای واقعیت طولی می باشد و فاقد عرض و عمق است . به عبارت دیگر " خط طولی است بی عرض " که با نقطه شروع و به نقطه ختم می شود .

اما از نظر هنرهای تجسمی خط تعریف دیگری دارد : خط عبارتست از یک عنصر تصویری و تجسمی که دارای واقعیت طولی بوده , جلوه های متفاوت و بیان تصویری متنوعی دارد . خط نقطه ایست که در اثر نیرویی که از یک جهت به او وارد آمده , حالت ایستایی خود را از دست داده , به صورت یک عنصر تصویری فعال درآمده است . برخلاف نقطه که دارای انرژی متمرکز و ثابتی است , خط دارای انرژی تصویری فعال و متحرکی است که به یک جهت ادامه دارد و نیز قابل اندازه گیری و سنجش است .

خط در طبیعت

هر شی را که لمس می کنیم می تواند به منزله بهترین نمایش خط باشد . همین کتاب و صفحات آن .

از نظر بصری ، عینیت پدیده ها و واقعیت های مثال های طبیعی با خط ارزش تجسمی می یابد . گاهی خط محیط اشکال و احجام را نمایش می دهد ، گاهی محل ارتباط بین عناصر را مشخص می کند . اطراف و وجوه و سطوح هر شی را خط مشخص می کند و دو فضای متفاوت سطوح و حجم ها را از هم جدا می کند . برخلاف تعریف فلسفی خط که آن را عنصری یک بعدی می شمارد ، از نظر تجسمی و تصویری ، خط با انواع آن ، نازک و کلفت و نرم و خشن و ضعیف و قوی ، مفاهیم و تعاریف گوناگونی را در برمیگیرد .

به همان اندازه که قوه لامسه انسان سختی و نرمی را تشخیص می دهد ، قوه بینایی نیز نسبت به تأثیر روانی خط و ارزش های هنری آن حساسیت به خرج می دهد .
خاصیت روانی و بصری خط بستگی به انواع خط دارد و هر نوع خط نیز بیان تصویری خاص خود را دارد .

مثلاً هر اثر هنری و یا نمونه ای از طبیعت که با خطوط عمودی ایجاد شده باشد نمایشگر ایستایی ، نیرومندی ، و مبین توازن و تعادل است . برعکس خطوط افقی معرف آرامش و سکون است و در مقابل ، خطوط مورب دارای جلوه ناپایداری بوده ، با حرکت و مهیج است . آثاری که با خطوط منحنی به وجود آمده اند با نرمی و لغزندگی خود ، بیان نرمش و ملایمت را دارا هستند . خطوط موج ، مارپیچ ، زاویه دار ، کج ، دنداندار نیز بیان تصویری متفاوت و ارزش بصری خاص خود را دارند .

خط عمودی

خط افقی

خط مورب

خط منحنی

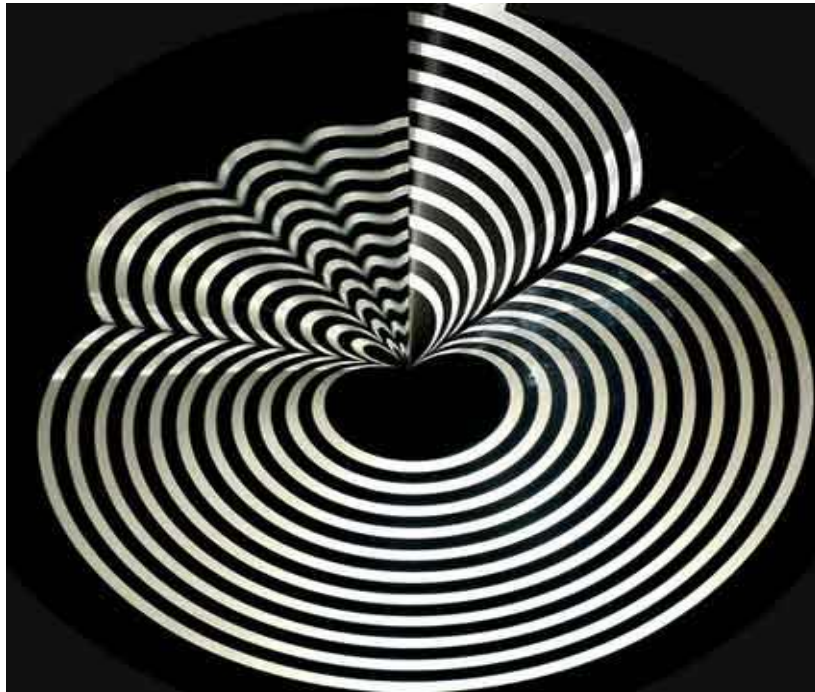
به وسیله کیفیات تجسمی انواع خط , بیان احساسات و اندیشه هنرمند ممکن می شود و حالات روانی طراح از طریق طراحی و استفاده از خط به معرض نمایش در می آید . آشنایی با خط به دوران کودکی بر می گردد و تقریباً از دوسالگی به صورت عکس العمل طبیعی و غریزی هنری انسان بروز می کند و تجسم ادراک هنری آغاز می گردد . کودکان صادقانه ترین ادراک خود را با خط خطی کردن , بدون آن که طبیعت را الگو قرار دهند به نمایش می گذارند .

اهمیت خط در طراحی مشخص می شود . هنرمندان آن را پایه و اساس هنرهای تجسمی شناخته اند .

کاربرد خط ممکن است برای معرفی شکلی از طبیعت یا نمایشی از تصورات و تجسم ذهنی هنرمند باشد , یا اینکه برای تجربیات کاملاً آزاد و متهورانه هنرمند به صورت آثار انتزاعی ارائه گردد .

اثر هنرمند ویکتور وازارلی

اثر هنرمند پیت موندریان

الفبا و کلمات وسیله ای برای بیان افکار و خواسته های ذهنی است که به وسیله نوشتار یا گفتار عمل می گردد . موسیقی و صدا نیز به کمک امواج صوتی و نت ها وسیله ارتباطی بین افراد است . طراحی نیز وسیله بیانی است که موجودیت خود را از خط کسب می کند تا احساسات و افکار و اندیشه افراد را با استفاده از قوه بینایی به دیگران انتقال دهد . انواع خط به نیروهایی که بر خط وارد می شود بستگی دارد . از جمله خط راست و مستقیم که در اثر فشار دو نیرویی مساوی ایجاد می شود . در اثر فشار نیروهای نامساوی که به دو جهت خط وارد می گردد خط های دیگر مانند خط مایل ، مدور ، خط شکسته ، خط مارپیچ ، خط دندانه ای و غیره ایجاد می شود .

انواع خط عبارتند از :

خط راست که به صورت افقی ، عمودی و مایل - خط منحنی ، موج ، مارپیچ ، شکسته ، دندانه دار و زاویه دار - که هر کدام دارای نیرو و انرژی تصویری بوده و قابل ادراک و احساس هستند .

خط شکسته با زاویه قائمه : دارای استحکام ، ایستایی و منطقی به نظر می آید .

خط شکسته با زاویه بیش از 90 درجه : فعال تر و با انرژی بیشتر

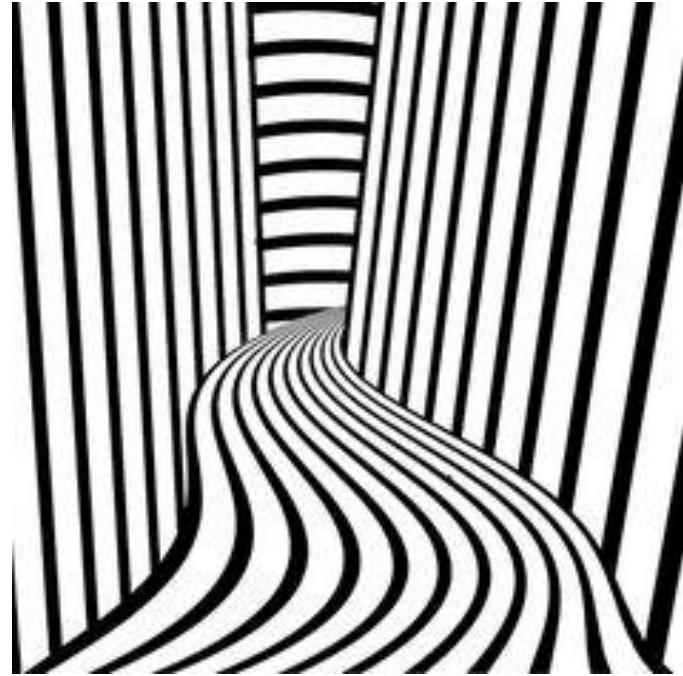
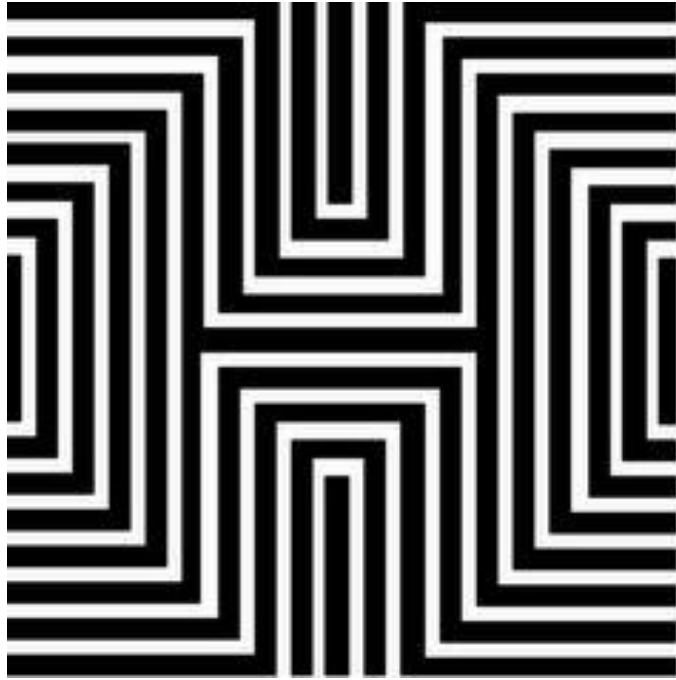
خط شکسته با زاویه کمتر از 90 درجه : خاموش ، کم تلاش و منقضی

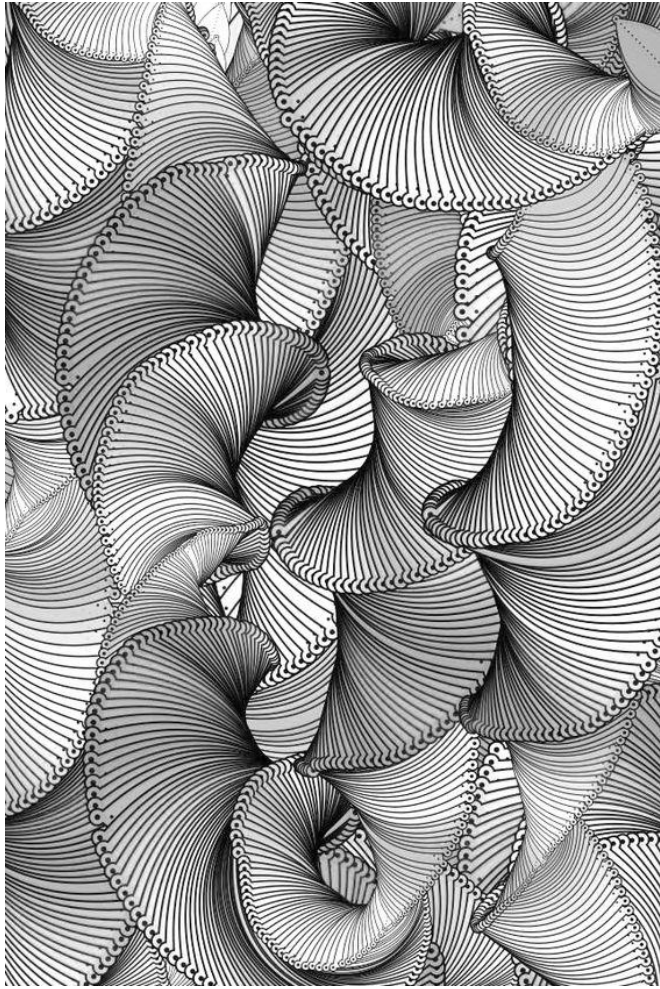
در خط راست خواه عمودی یا افقی ، دو نوع انرژی تصویری قابل ادراک است . نوع اول مربوط به خط مورد نظر است که در امتداد خط و به جانب طرفین یعنی نقطه آغاز و ختم آن ، برخلاف جهت یکدیگر ادامه دارد . نوع دوم انرژی و نیروی ناپیدایی است که از دوفضای جانبی به اندازه مساوی به جانب خط متوجه است .

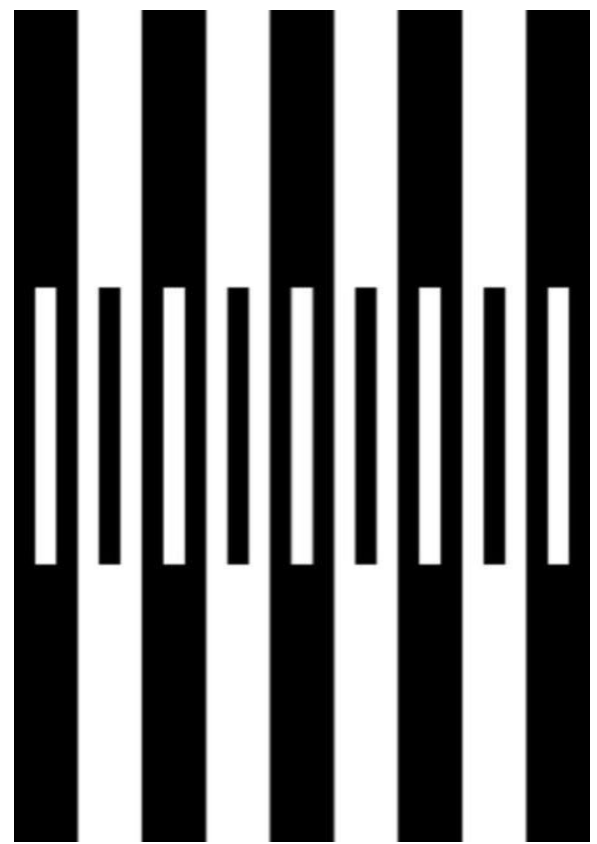
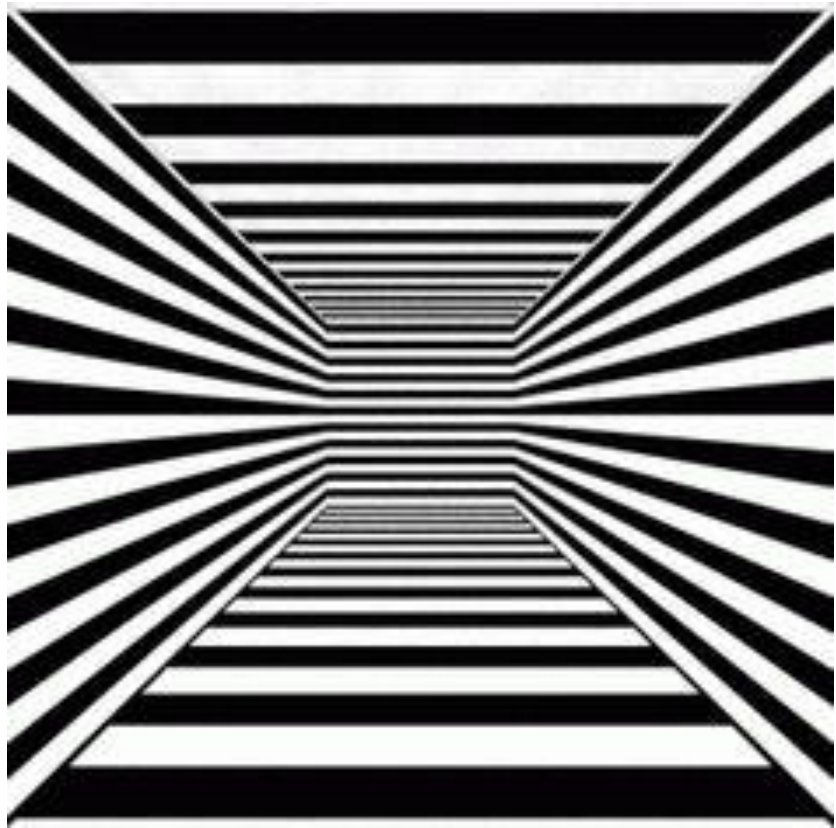
خطوط مدور و مارپیچی : علاوه بر دو نوع انرژی تصویری عامل دیگری را ادراک می کنیم ، در قسمت های فرو رفته تعادل فشار نیروها برهم خورده و نیروی یک به یک جهت نسبت به جهت دیگر برتری دارد و در نتیجه فضای جانبی به اندازه متفاوت فعال است . خطوط مدور برخلاف شکسته تا حدودی جلوه سطح را دارند که در حال کامل شدن می باشند .

با تغییر خط و پهن و ضخیم شدن آن ، انرژی تصویری که از دو جهت آغاز و انتهای خط به طرفین ادامه دارد تضعیف یا تشدید می گردد . این گونه انرژی تصویری دقیقا با انرژی صوتی که در سازه های مختلف به صورت زیر و بم قابل ادراک است مشابه می باشد .

چند نمونه آثار خط

تمرین

در کادرهای سایز 15.15 یا 10.10 با استفاده از انواع خطوط که در متن بالا اشاره شد اتوهای مختلف بزنید و از بین اتوهای زده شده در نهایت 6 عدد انتخاب شده و برای ژورمان اجرا خواهد شد.

در ضمن یک عکس با کیفیت و کنتراست خوب انتخاب کنید که در اولین جلسه بعد از تعطیلات عید به صورت آنالیز خطی اجرا کنید.

لطفا تمرینات خواسته شده را به طور دقیق و مستمر انجام دهید.

با سپاس فراوان